

Sedma kompetenca - Uvod

Mali Tinček v Partljičevi drami *Moja ata* socialistični junak takole opiše očeta: [»Moj ata se namreč vedno dobro znajdek«](#). A življenje filmskega junaka Maleka ni enostavno, saj njegovo iznajdljivost, delavnost in pripravljenost na spremembe omejujejo predstavniki oblasti in ideologije. Malek res ima največji krompir na vasi in ne živi najslabše, a je nekakšen posebnost in sosodje ga ne spoštujejo. Značilno je tudi, da v kritičnih trenutkih Maleku zmanjka poguma in usodo družine rešuje njegova žena Mimika.

Nizko vrednotenje podjetnosti in podjetniških lastnosti v našem kulturnem okolju ne opisujejo samo slovenski pisatelji, ampak podobno ugotavljajo tudi družboslovni in drugi raziskovalci. Tako je Žižek že pred tremi desetletji razlagal prevladujočo tradicionalnost, družinsko orientacijo, zavrti ekspanzivnost in depresivnost z vplivom »materinskega nadjaza« (Žižek, 1982, v Musek, 1994, str. 170). Musek dopolnjuje psihoanalitično razlago slovenskega nacionalnega značaja z »... relativno močjo agrarno-ruralnih prvin in relativno šibkostjo ali zapoznelim razvojem meščanstva« (Musek, 1994, str. 171). V zadnjih dveh desetletjih se je sicer v slovenskem podjetništvu veliko spremenilo in raziskava GEM za Slovenijo ugotavlja, da se število posameznikov, ki so tako ali drugače vpeti ali vsaj razmišljajo o podjetniški aktivnosti, povečuje. Kljub temu pa nacionalni izvedenci, ki sodelujejo v raziskavi GEM ocenjujejo, da naše okolje še ni dovolj stimulatивно za razvoj podjetništva. (Rebernik idr., 2009).

Negativno podobo podjetnikov v javnosti kot ljudi, ki hodijo po robu zakona in mislijo predvsem nase, so še okrepili ekscesni dogodki pri privatizaciji gospodarstva v zadnjem obdobju in njihova medijska obravnava. Iz medijev in širšega družbenega okolja se takšen odnos do podjetnosti prenaša v šolo, kjer se visoko vrednotita predvsem pridnost in ubogljivost. In vendar sta prav podjetnost in samoiniciativnost lastnosti, ki ju v sodobni družbi ljudje močno potrebujemo za zaposljivost in kvalitetno življenje.

Samoiniciativnost in podjetnost v strokovni literaturi imenujemo ključna kompetenca. To je ena od osmih ključnih kompetenc vseživljenjskega učenja, ki jih je evropski parlament leta 2006 razglasili za temelje osebne izpopolnitve in razvoja, dejavnega državljanstva ter socialne vključenosti. Na seznamu osmih ključnih kompetenc vseživljenjskega učenja je samoiniciativnost in podjetnost na sedmem mestu, zato smo jo v tem projektu kratko poimenovali »sedma kompetenca« ali »K7«. Pomembnost sedme kompetence oz. podjetnosti in samoiniciativnosti se v dokumentih slovenskega šolstva izpostavlja že več kot deset let. Najprej se je sicer uvedel koncept ključna kvalifikacija »podjetništvo ter načrtovanje in vodenje kariere«, po zadnji prenovi kurikulumu pa se uveljavlja uporaba evropskega koncepta ključne kompetence.

V nadaljevanju besedila širše predstavljamo ključno kompetenco samoiniciativnost in podjetnost, da bi povečali njeno prepoznavnost in razumevanje med učitelji in ravnatelji. Opisani so tudi rezultati raziskovanja o spodbujanju te kompetence v srednjih šolah v želji, da bi primeri dobre prakse spodbudili čim več učiteljev k uporabi raznolikih metod za razvoj sedme kompetence pri dijakih. Ugotavljamo, da številni učitelji strokovnih predmetov v programih SSI in PSI že močno spodbujajo dijake k podjetnosti in razvijajo znanja, spretnosti ter odnose, ki so povezani s sedmo kompetenco (Damjan, 2011).